

KULTUR PLAN

Information om kulturplanlægning i praksis

NR 5

Juli 2007

Hvordan skal vi tænke kultur - for at få nye synergier og samarbejdsflader i spil?

**Kompetenceudvikling,
oplevelsesøkonomi
og videnssamfund**

I samarbejde med
Interreg IIIA projektet: Kulturel Identitet.
Kulturkortlægning. Kulturplanlægning i
Øresundsregionen

I dette nummer

- **Kompetenceudvikling**
- **Mange uddannelsesinitiativer**
- **Masteruddannelse i kulturplanlægning**
- **Kulturplanlægningens aktualisering**
- **MKP studiemoduler- RUC**

ISSN 1901-581X

www.kulturplan-oresund.dk

Hanne Louise Jensen har skrevet teksten om erfaringer fra et testmodul i kulturplanlægning

Hanne Louise Jensen er uddannelseskoordinator og kulturgeografisk konsulent for Interreg IIIA projektet: Kulturel Identitet, Kulturkortlægning og Planlægning i Øresundsregionen. Hun arbejder som undervisningsassistent på Roskilde Universitetscenter, Institut for Miljø, Samfund og Rumlig Forandring.

Hanne Louise Jensen har arbejdet med mange forskellige former for kulturkortlægninger af menneskers oplevelse af deres nærmiljø, senest en kulturkortlægning af unge farumborgeres brug af og oplevelse af Farum by (se evt. <http://www.kulturplan-oresund.dk/ungeifarum/index.asp>).

Line Hjorth har taget billederne til denne sektion af Kultur Pixi. Hun er geograf og fotograf og arbejder eksperimenterende med at kommunikere og skabe nye fortolkninger af landskaber og mennesker.

Henrik Haubro har skrevet den øvrige tekst til dette nummer om kompetenceudvikling, oplevelsesøkonomi og videnssamfund.

Henrik Haubro er ekstern konsulent for Interreg IIIA projektet: Kulturel Identitet, Kulturkortlægning og Planlægning i Øresundsregionen, 2005-07.

Henrik Haubro er chefkonsulent i Horisont-amba og har arbejdet med mange forskellige typer projekter om omstilling i den offentlige sektor i Danmark, EU og Rusland.

Vi bliver alle i vores arbejdsliv og hverdagsliv præget af de sammenhænge og situationer, vi indgår i. Vi udvikler vores personlige professionsroller og ofte går det stille og roligt fremad. Men ind imellem sker der store spring, når vi bliver udfordret af helt andre perspektiver og sammenhænge. Til syv forelæsnings- og diskussionsdage og fortløbende gennem et projektarbejdsforløb i efteråret 2006 mødtes 27 medarbejdere og ansatte fra hovedsagelig den kommunale sektor samt 11 forskere fra RUC, CBS, Biblioteksskolen, NIBR (Norsk Institut for By og Regional Udvikling), Campus Helsingborg og den engelske konsulent Lia Ghilardi. Hvad skete der i sådan en situation?

Perspektiverne blev kastet op i luften og der blev skudt på dem fra alle kanter med pile, der både trækker spor ud i den kommunale

praksis og dens tænkeformer samt til forskningens mere abstrakte begrebsverden. Fælles for alle i forløbet var at ALLE lærte noget! Kommunerne rykkede ind på universiteterne og universiteterne rykkede med medarbejdernes nye viden ud i kommunerne.

Vi glæder os til i efteråret 2007 at fortsætte og konsolidere denne vidensudveksling, som dels fører til, at kommunernes aktuelle problemstillinger bliver sat på den forskningsmæssige dagsorden. Og som tillige indebærer, at de problemstillinger, der eksisterer i kommunerne, kan gribes anderledes an via medarbejdernes nyerhvervede kompetencer.

Parallelt arbejdes der på at etablere en kandidatuddannelse i Kulturplanlægning på Roskilde Universitetscenter, som henholdsvis reguleret og fleksibelt forløb.

Det handler om udsyn og indsigt

Kompetenceudvikling på tværs

I gamle dage handlede kompetence om beføjelse og myndighed - om hvem der havde magten til at beslutte hvad. Derfor var det vigtigt at lave klare regler og afgrænsninger for de forskellige kompetenceområder. Helt i overensstemmelse med industrisamfundets produktionsmodel.

Gennem den sidste snes år er der parallelt med udviklingen af videnssamfundet sket en udvikling i kompetencebegrebet. Nu betyder kompetence mere "viden og at kunne omsætte denne viden". Faktisk er kompetence i denne betydning blevet så omfattende og bredt, at det næsten er meningsløst at forsøge at formulere en mere præcis definition uden at se det i sammenhæng med opgaven.

I dette nummer er konteksten eller opgaven offentlige forvaltningers/institutioners roller i videnssamfundet, når det gælder oplevelsesøkonomien, dvs. de felter, der indgår i kulturpolitikken og den primære kreative økonomi.

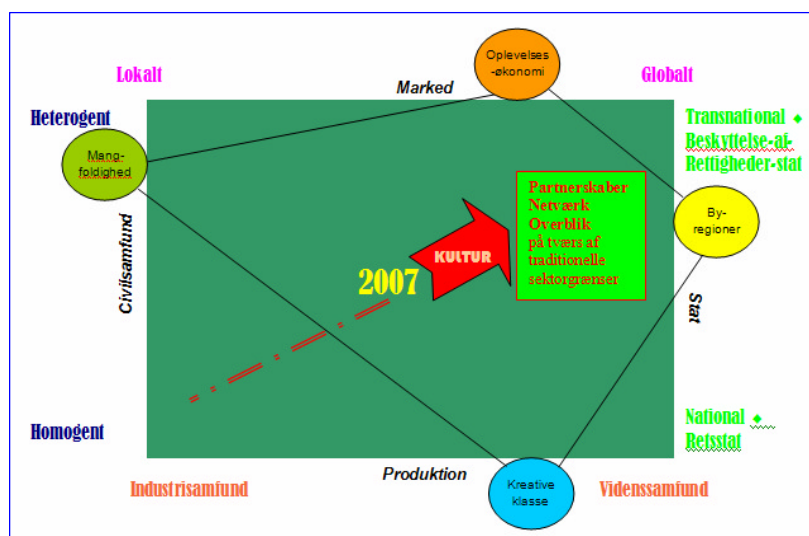
I forhold til forskellige konkrete opgaver indgår der en række faglige videnskrav, men det helt evidente kompetencekrav handler om at kunne bringe denne viden ind i en helhed på tværs af faglige grænser - samle trådene, levere nytænkende og integrerede kommunikationsløsninger til borgerne og virksomhederne, underbygge netværk, sikre gode kortlægninger osv. Det er sådanne kompetencer, vi har valgt at samle i betegnelsen *kulturplanlægning*.

Kompetenceudvikling er andet end mere viden

»PeopleGroup uddanner fremtidens reklamefolk« - således lød en overskrift i Børsen¹ med undertitlen: Brobyggere skal videreudvikle samarbejdet mellem gruppens forskellige specialtistbureauer. Det skal være slut med blot at være ekspert i en enkelt reklamedisciplin. Fremtiden står i de integrerede kommunikatorers tegn. Derfor skal der uddannes brobyggere, dvs. kontaktfolk, der via deres kendskab til husets forskellige kompetencer samler trådene mellem kommunikation og marketing for dernæst at levere nytænkende, integrerede kommunikationsløsninger til kunderne. "De skal være rigtig gode formidlere på tværs i hele huset", siger Bjarne Spellerbeg Orfelt, adm. direktør i Wibrow, Duckert & Partners. Og Ronnie Job, adm. direktør for AdPeople, supplerer: "det handler ikke længere om at slå et slag for en enkelt disciplin, men om at fokusere på den bedste løsning for kunderne".

Grundlæggende er det den samme problematik, kommuner, regioner og deres institutioner står over for i videnssamfundet og oplevelsesøkonomien: Der er brug for udvikling af brobyggerkompetencer, som kan samle trådene og levere innovative planlægningsstrategier til virksomhederne og borgerne.

På samme måde som informationer først bliver til viden, når de samles i et "helt mentalt billede"² og til kompetence, når der kan handles ud fra dette billede - er der i det offentlige behov for kompetenceudvikling med henblik på at kunne skabe koblinger mellem de forskellige specialist- og/eller forvaltningsområder. Dette involverer nye typer af partnerskaber, netværk og overblik, hvor embedsmænd og institutionsfolk samarbejder på tværs af deres specialistområder og sammen med virksomheder og borgere i udviklingen af

Vi spiller på en anden bane end tidligere, hvor der er brug for nye kompetencer - også i det offentlige ageren.

strategier og konkrete løsninger. Et første skridt er en erkendelse af, at vi spiller på en anden "bane" end tidligere! Og dermed også, at vi er nødt til at videreudvikle de idéer om sammenhænge, som var gangbare kompetencer før i tiden.

Den vidensbaserede organisation adskiller sig således væsentligt fra den klassiske organisation. Viden er kernen i virksomheden og arbejdet ændrer sig fra at være en omkostning til at være en afgørende investering. Produktionsprocesser sigter på skabelse af immaterielle videnstrukturer. Forbruger og forretningsrelationer bliver en del af mere personaliserede netværk, i hvilke interaktionen og direkte kontakter vinder. Disse immaterielle værdier afgør, i modsætning til materielle værdier, i stigende grad organisationens værdi³.

Organisationens værdi, i form af viden, opnås gennem erfaringer, sammenlignelighed, videnskab eller uddannelse. Ofte ses viden i sammenhæng med innovation forstået som den kommercielle udnyttelse af viden. I dette lys taler vi om kompetence, nemlig viden som evner/færdigheder (kunnen, kreativitet, vedholdenhed) til at genkende problemstillinger og løse problemer gennem at indsamle, udvælge og tolke informationer. Forandring er et væsentligt element i dette.

Kompetenceudvikling i videnssamfundet og oplevelsesøkonomien indebærer derfor ikke bare mere uddannelse, men også en organisatorisk og ledelsesmæssig kompetence til at forandre systemerne til vidensbaserede organisationer. Dette gælder ikke mindst de offentlige systemer aktører, som i stigende grad skal indgå som partnere og brobyggere mellem samfundets forskellige sektorer, f.eks. i forhold til at skabe gode rammevilkår for skabelse af immaterielle videnstrukturer.

Planlægning skifter på denne måde fra kun at omfatte den klassiske fysiske planlægning til også at omfatte inddragelse af aktører med mange forskellige baggrunde i planlægningsprocessen og få dem til at udtænke kreative løsninger og nå frem til et brugbart "slutprodukt".

For at kunne gøre dette er planlæggeren nødt til at kunne gennemføre kortlægninger af forskellige felter og systemer. På en måde som bidrager til at danne "mentale billeder", som kan indgå i strategiudviklingen og føre til de konkrete projekter, der skaber værdi (innovation). Det er denne proces, som kendetegner *kulturplanlægning*.

1. Børsen, 25.4.2007, side 8

2. Se KulturPixi nr. 3/2006 og Lars Kolind: Kolind kuren, JP Forlag, 2006.

3. "The knowledge economy" (Knowledge and Regional Economic Development, Raspe et al, 2005). http://www.rpb.nl/upload/papers_medewerkers/Barcelona_14032005.pdf

Mange uddannelsesinitiativer, men ...

Erkendelsen af at oplevelser og kultur kan bruges som drivkraft for byudviklingen er for alvor ved at slå igennem inden for forskning og uddannelse. På mange uddannelsesinstitutioner er der ved at blive udviklet nye uddannelser på alle niveauer og især omkring oplevelsesøkonomi, event management, bydesign og turisme.

F.eks. indgår oplevelsesøkonomi som et fag i mange kendte uddannelser. Det sker i markedsføringsøkonomi og serviceøkonomistudierne på Nordjyllands Erhvervsakademi (www.noea.dk); i uddannelsen til natur- og kulturformidler ved CVU i Hjørring (www.turist-bachelor.dk); i en ny bacheloruddannelse i landskabsarkitektur og bydesign ved Det Biovidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet (www.life.ku.dk); i Masteruddannelse i oplevelsesledelse på Roskilde Universitetscenter (www.ruc.dk); samt i kandidatuddannelse i ledelse inden for oplevelsesøkonomien: MSocSc in Management of Creative Business Processes ved CBS (www.cbs.dk). For blot at nævne nogle få eksempler.

Tilsvarende er der også en række efteruddannelsesforløb, der især fokuserer på den kulturpolitiske sektor og kreative byer, se f.eks. læringsforløb i netværket Kreative Byer (www.herlevbibliotek.dk/kreativebyer/om-kreative-byer).

I sig selv kunne det være interessant at få kortlagt alle disse uddannelses tilbud i Danmark. Men en aktuel screening tyder fortsat på, at der kun er få uddannelsesinitiativer omkring *kulturplanlægning som metode til brobygning mellem de forskellige specialtområder og sektorer i den kreative samfundsaktivitet*.

Internationalt finder vi et tilsvarende billede frapperende. Men der er dog nogle få masteruddannelser ved især angelsaksiske universiteter, som i en vis udstrækning arbejder med dette udgangspunkt. I Europa er det især De Montfort University i Leicester, der har tilbudt en masteruddannelse i "cultural planning" med det mål, at de færdige kandidater skal kunne inddrage

kulturressourcer i en integreret udvikling af lokale, regionale og nationale samfund ud fra et bredt kulturperspektiv på by- og regional planlægning, miljø, sociale og økonomiske politikker (<http://www.dmu.ac.uk>)

Og derfor er der brug for både kompetence-, organisations- og ledelsesudvikling, hvor der skabes koblinger mellem de forskellige sektorer, mellem kommuner og regioner, mellem offentlig og privat virksomhed.

Kulturplanlægning

- borger/forbruger drevet innovation
- netværks- og projektorganisering
- partnerskaber
- det lille i det store

Det må derfor konstateres, at den selvstændige masteruddannelse i kulturplanlægning, der er initieret af interreg-projektet: "Kulturel Identitet, Kulturkortlægning og Planlægning i Øresundsregionen", fortsat er enestående. Uddannelsen gennemføres på Roskilde Universitetscenter i samarbejde med projektet. Det omtales nærmere på de følgende sider.

Betydningen af uddannelse og kompetenceudvikling i netop kulturplanlægning synes at blive bekræftet i flere og flere forskningsresultater. Der peges således på, at det er i *koblingerne* - brobygningen - mellem forskellige felter, at de innovative og kreative løsninger støttes, der er drivmidlet i både oplevelsesøkonomien og videnssamfundet. Derfor er kulturplanlægning afgørende vigtig for planlæggere som en metode, der går på tværs af forvaltningssektorer i det offentlige.

Kultur og oplevelser er en vækstindustri og kan være med til at drive byernes udvikling i vores nuværende videnssamfund. Et pulserende kulturliv og et udvalg af oplevelsestilbud er afgørende for at skabe det attraktive byliv, som stadig flere sætter pris på. Kulturen kan også indgå kreative alliancer med erhvervslivet og på den måde bidrage til innovation.

Oplevelsesøkonomi er en af de nye vækstfaktorer for byer. Det kræver samarbejde på tværs at få glæde af mulighederne. Det kræver »strategisk kulturplanlægning«. Det kan kræve et helt nyt samarbejde på tværs mellem byplanlæggere, kulturforvaltning og erhvervsliv. Desuden er det nødvendigt at indtænke kultur og oplevelser mere strategisk i kommuneplanen eller skabe en tættere kobling til strategien for kulturlivet.

Hvordan skal man f.eks. organisere indsatsen på tværs, når aktører fra kulturverdenen, erhvervslivet og planlægningsverdenen skal finde sammen om at udvikle byen?

Søren Smidt-Jensen, ph.d.-projekt om strategisk kulturplanlægning, Geografi ved Københavns Universitet.

Tiden og kulturplanlægningens aktualisering¹

Kultur og oplevelser spiller en stadig mere central rolle i samfundsudviklingen og er i de senere år kommet på dagsordenen i Danmark, Norge og Sverige, efter at dette allerede har været en anerkendt tendens i bl.a. den angelsaksiske verden og litteratur. Der tales om en transformation til et samfund, hvor kreative erhverv, kultur og oplevelser spiller en hovedrolle.

afgørende basis for udviklingen af innovative miljøer, hvor både medarbejdere og besøgende erhvervs- og fritidsturister medvirker til skabelse af kulturelle attraktioner. Kultur og turisme indgår i den forbindelse som en vigtig del af kommunernes udviklingsstrategier, ligesom det også i stigende grad er tilfældet for mange af de private erhverv.

grund og køn. Dermed aktualiserer kulturplanlægningen på ny en række spørgsmål om betydningen af befolkningens livsformer og hverdagsliv.

Endelig rummer kulturplanlægningen i sig selv en række kulturkortlægningsmetoder og teknikker, som er udviklet i forskellige lande. Disse metoder omfatter baggrundsanalyser af såvel kulturaktiviteter (kultursektor, fysisk miljø, oplevelsesøkonomi) som den levede hverdagskultur (livsformer og hverdagsliv). Men kulturplanlægningen indeholder også sine egne former for rationalitet og kultur i form af de bl.a. æstetiske vurderingskriterier og planlægningsredskaber, der bringes i anvendelse.

Forskellige planlægningsparadigmer anskuer sammenspillet mellem naturmæssige omgivelser, infrastruktur, bebyggelse og livsformer på forskellige måder. Der indgår

forskellige natur- og kultursyn, værdibegreber med hensyn til etik og samfund. Et hovedspørgsmål er i den forbindelse, hvordan kulturplanlægningen i sin tilgang håndterer denne afhængighed af det allestedsværende – men også kaotiske – kulturbegreb. En reflektiv kulturplanlægning må bygge på eksplicite valg af hvordan begreber om kulturarv, kulturmiljøer, kulturlandskaber, byrum, turistattraktioner, oplevelser, livsformer og kulturel mangfoldighed forstås og anvendes. I så henseende er der en fantastisk informationsmængde ude i kommunerne, som i udpræget grad har potentiale til at blive anvendt som del af en reflektiv kulturplanlægning.

I økonomisk forstand sammenfattes denne transformation i begrebet oplevelsesøkonomi.

Transformationen rummer en række udfordringer i forhold til vante forestillinger om, hvordan erhvervsvirksomheder starter op, organiserer, lokaliserer og innoverer sig. Også på det kommunale niveau stiller det øgede fokus på kultur, kreativitet og oplevelser nye krav til planlægningen, der i stigende grad udfordres i forhold til at kunne imødekomme øgede borgerkrav om omskiftelighed, synlighed, deltagelse og kvalitet.

Kulturområdet anerkendes således som et meget væsentligt område for udvikling af erhverv og beskæftigelse. Kultur, i flere af ordets mange betydninger, indgår centralt i satsninger på udviklingen af kreative erhverv. På samme tid ses kulturtilbud, kulturaktiviteter og kulturel mangfoldighed som en

Byrummets, men også f.eks. naturområders, forskellige betydning for forskelligartede aktører i kultur-, erhvervs- og fritidsliv er samtidig en problemstilling af helt særlig interesse. Ikke mindst retter opmærksomheden sig mod en række kulturelle og materielle kendetegn, som tilsigtet eller utilsigtet fungerer som inklusions- og eksklusionsmekanismer, såvel inden for kulturindustrien som inden for kulturmiljøet.

Spørgsmålet om hvilke sociale grupper som deltager og nyder godt af kultursatsningen, er derfor et hovedtema i kommunernes kulturplanlægning. For at vinde politisk opbakning til feltet, er der tale om en vis form for (om-)fordelingspolitik i kulturplanlægningen. Sociale grupper omfatter i denne forbindelse både social klasse, generation, etnisk bag-

1. Tiden og Kulturplanlægningens aktualisering er baseret på kursusbeskrivelsen til Jørgen Ole Bærenholdts forelæsning "Turisme og Oplevelsesøkonomien: Om mobilitet og sted." (se evt. www.ruc.dk/inst3/geo/staff/job/)

Kulturmiljø og kulturpolitik mellem erindring og forglemmelse²

I de fleste nationalstater har man siden slutningen af 1800-tallet på de nationale kunst- og kulturhistoriske museer indsamlet, registreret, bevaret og udstillet genstande, der indgår i konstruktionen af de nationale identiteter. Den seneste udvikling går mod også at lade landskaber og hele kulturmiljøer omfatte af et globalt kulturarvsbegreb. På verdensplan rettes fokus i henhold til UNESCO's World Heritage Convention på bevaringsværdige bygninger samt kultur- og naturmiljøer som en kulturarv, der tilhører hele menneskeheden, og derfor skal beskyttes i særlig grad.

Hovedinteressen er imidlertid ikke præsentationer af konkrete kulturmiljøer eller afklaring af metodiske spørgsmål. I stedet forsøger man at anskue kulturmiljø i en bred kulturel og samfundsmæssig kontekst. Det sker med særlig interesse for den måde, hvorpå vi som samfund og stat omgås vores fortid gennem eliminering og forglemmelse såvel som gennem bevaring og erindring. Herigennem tilvejebringes nye kritiske perspektiver i forhold til den udvælgelse, vi hele tiden som samfund foretager og i forhold til de nye fortællinger, vi derigennem konstruerer .

2.. Kulturmiljø og kulturpolitik mellem erindring og forglemmelse er baseret på kursusbeskrivelsen til Keld Bucieks forelæsning "Kulturmiljø og kulturarv i kulturhistorisk perspektiv" (se evt. www.akira.ruc.dk/~buciek/)

Siden midten af 1990'erne har de nationale diskussioner af, hvordan kulturhistoriske spor i landskabet bevares og forvaltes fået fornyet sin tilgang via kulturmiljøbegrebet. Hvad er baggrunden for den store interesse for dette begreb, og hvilke samfundsmæssige og kulturelle forandringsprocesser afspejler denne interesse? Hvordan skal begrebet forstås og kan det operationaliseres, og "hvordan kan universiteter, museer og den offentlige forvaltning samarbejde og udfordre hinanden i forhold til at arbejde med og forske i kulturmiljø?" (citater fra kursustilrettelsen). Dette er nogle af centrale spørgsmål, man forsøger at besvare på uddannelsen.

Et kulturmiljø er defineret som et geografisk afgrænset område, der ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. Kulturmiljøer opfattes således som en helhed i form af landskabet og de kulturhistoriske spor. Eksempler på kulturmiljøer kan bl.a. være (efter Skov- og Naturstyrelsen):

- En fiskerihavn med ophalingsplads eller fiskerhuse, eller et fiskerleje
- Et landsbyejerlav, eller en husmandsudstykningslandskab
- Et herregårdslandskab
- Et industrimiljø
- En stationsby eller et bykvarter

Urbane husbådefortællinger - en kortlægning af hverdagslivets kultur

Det er et alment menneskeligt vilkår at forholde sig til sine omgivelser, og i en globaliseret verden er der blevet en større mængde omgivelser at forholde sig til. Menneskers erfaringer med verdens mange afkroge er vokset og der tales om at verden er blevet mindre som følge af en tid/rumlig kompression. Hvilke resultater, der følger i kølevandet af globaliseringen, er der mange forskellige holdninger til. Der tales på den ene side om en berigelse af lokal samfundet og på den anden side om en forarmelse af det lokale stedstilhørsforhold.

I en undersøgelse³ af hvilke erfaringer, overvejelser og drømme, der har betydning for at folk ønsker at bo i en husbåd, er der stillet skarpt på, hvordan vi som mennesker bruger de erfaringer, vi igennem livet har skabt os, når vi formulerer drømme, om, hvor vi gerne vil hen i fremtiden. Tilsvarende har vores oplevelse af den umiddelbare nutid, vi befinder os i, en indflydelse derpå. Og her er der en klar tendens til, at rejseerfaringer fylder meget når drømmen formuleres, ligesom også barndomserindringer om imaginære rejser og handlefællesskaber omkring maritime aktiviteter indgår som tilbagevendende temaer.

Men hvad er det for nogle forhold ved deres nutidige hverdagsliv, som husbådedrømmerne ønsker at ændre med ændringen af deres boform? Den nutidige boligsituation tillægges i denne sammenhæng mening som en begrænsende faktor i forhold til

flere forskellige udfoldelsesmuligheder. I den forbindelse understreges især tre tendenser, som undersøgelsens fortællere gerne vil ændre ved deres nutidige hverdagsliv: fællesskab, udspaltning af den oplevede urbane anonymitet samt ændrede hverdagslige rekreative aktiviteter.

Overordnet set er der hos mange af undersøgelsens fortællere et ønske om at gå fra et anonymt værensfællesskab til et handlefællesskab. Som en af fortællerne siger: "Vi splejser om en algeskraber, så vi ikke selv skal ud med snorkel og skrabe skroget frit".

Det der efterlyses er en form for fællesskab, som har en anden karakter end det rekreative element, man finder ved villavejsefester og anonym nikken til hinanden i ejerlejlighedens opgange. Den lidt romantiserede lokalsamfundstanke, som ofte kommer til udtryk i litteraturen som et retrospektivt ideal, sættes her i forhold til fortællernes urbane hverdag. Men der er ikke tale om syndefaldsmyter. Alle fortællere vil byen. Men de vil transformere den og deres brug af den. Og dette sker i forhold til referencer, der rækker ud over lokalsamfundet og ind i andre vibrante urbane miljøer som eksempelvis Seattle og Amsterdam.

Ligesom der er et ønske om at ændre fællesskabsformerne er der også et ønske om at medvirke til at skabe byens arkitektur gennem opbygning af husbåden. Her er der en stor forskel på fortællernes

ressourcer og præferencer. Mange ønsker en traditionel husbåd, hvor ombygningen foregår med inddragelse af familie og venner og sker lidt efter lidt eftersom der kan frigøres kapital dertil. Andre ønsker at bygge en båd eller et "hus på vand" fra bunden med en

stor mængde arkitektoniske variationer uden at gå på kompromis med valget af materialer og den håndværksmæssige kvalitet. Atter andre ønsker at købe et færdigt "hus på vand" og begrænse egen byggeaktivitet til at vedrøre planløsningen og indretningen. Fælles for dem alle er en oplevelse af, at de med deres bolig og byggeaktivitet skaber et værk, et brud i og en variation i en ellers ikke særlig varieret boligmasse.

Udover at bidrage til den urbane kvalitet gennem den fysiske udformning fremhæver fortællerne den ændring af deres rekreative hverdagslige aktiviteter, som de alle ønsker. Heri ligger et bidrag til og forbedring af ikke bare deres eget hverdagsliv, men også lokalområdes attraktivitet.

Aktiviteter som at drikke morgenkaffe på dækket, springe på hovedet i bølgen blå, tage kajakken på indkøb og løse sejlbåden for at tage på en hurtig aftentur var elementer, der hyppigt gik igen i fortællernes ønsker om en ændring af deres rekreative, hverdagslige aktiviteter. Desuden indgik mere natursansende elementer såsom betragten af havet og vejrets samt årstidernes skiften.

Hvor ligger den planmæssige udfordring og potentiale i denne kortlægning af hverdagslivets kultur gennem de urbane fortællinger? Her er det centralt, at vi har at gøre med en gruppe mennesker, som netop igennem deres hverdagsliv ønsker og har potentiale til at bidrage til at øge den urbane kvalitet. Dette sker i kraft af den offentlighed, hvormed de kan komme til at leve deres hverdagsliv på husbåden. Dermed bliver deres hverdagsliv en aktiv komponent i skabelse af det differentierede liv, som er urbanitetens omdrejningspunkt og en af nutiden mest eftertragtede bymæssige kvaliteter.

3. Jensen, HL & Neergaard M. (2005): Husbådstopologier. Speciale ved Roskilde Universitetscenter

Eksempler på kombinationsmuligheder for fleksible MKP-studerende

Den Fleksible Masteruddannelse i Kulturplanlægning er udviklet i et samarbejde mellem Projekt Kulturplan, RUC og Lunds Universitet. I dag er uddannelsen organisatorisk tilknyttet studienævnet for Geografi ved Roskilde Universitetscenter, men samtidig vil den bygge på samarbejde med andre faglige miljøer inden og uden for Roskilde Universitetscenter.

Ved Roskilde Universitetscenter kan der knyttes faglige og forskningsmæssige forbindelser til et eller flere af de faglige centre og toningsinitiativer mellem forskellige institutter og fag, som geografi er involveret i: Center for Bystudier, Center for Oplevelsesstudier, Center for Kulturmiljøstudier (samarbejde med Arkitektskolen i Århus)

Udover det interne samarbejde på RUC samarbejdes der også med følgende Master uddannelser på KU, DPU, SDU og Arkitektskolen i København: Master i Kultur og Oplevelse, Master i Antropologi og Velfærd, Master i Integreret Planlægning, Master i Citizenship Education, Master i Køn og Kultur, Master i Globalisering og Integration og Master i Strategisk Planlægning.

Dette samarbejde muliggør, at den studerende har mulighed for at inddrage andre universiteters moduludbud som led i den Fleksible Masteruddannelse i Kulturplanlægning.

Udbyder	Modul 1	Modul 2 eller	Modul 3
RUC (MOL)) RUC (MOL)	Samfund og marked	Ledelse	Service- og oplevelsesproduktion
SDU (Køn og kultur)	Køn, Kultur, Etnicitet	Køn, Krop, Kundskab	Køn, Kommunikation, Teknologi
SDU (Globalisering og Integration)	Globalisering, lokalisering & Videnskabelig metode	Globalisering, national kultur & Flygtningeproblemer samt menneskerettigheder	Demokrati og politisk kultur & Sprog samt kulturmøde & Valgmoduler
Arkitektskolen (Strategisk planlægning)	Byteori og planlægnings-teori	Strategisk planlægning i Europæisk storby	Byens dynamik – danske byer i en global kontekst
KU (Integreret planlægning)	Planlægningens samfundsmæssige forudsætninger		
KU (Kulturen i det senmoderne samfund)	Kulturen i det senmoderne samfund		
KU (Antropologi og Velfærd)		Grundbegreber i institutions- og organisations-etnografi	Sociale og kulturelle forandringsprocesser.
DPU (Citizenship education)	Citizenship i historisk-politisk og pædagogisk-filosofisk perspektiv	Citizenship i et etisk og universielt perspektiv	Udvikling af citizenship-kompetencer
RUC (Kultur og sprog-møde)	Kultur- og sprogteori og analyse metoder	Kultur, sprog-møder og deres udviklingsdynamikker	Kulturanalysens videnskabs-teoretiske forankring
RUC (MCP)		Befolkningens mangfoldige kulturer.	Kulturplanlægningsmetoder, kriterier og værdier.

Adgangsforudsætninger er en relevant mellemlang videregående uddannelse, en relevant diplomuddannelse gennemført som reguleret forløb, en relevant bacheloruddannelse eller en relevant kandidatuddannelse samt min. 3 års relevant erhvervs erfaring. Ansøgningsfrist og andre praktiske informationer, se:

**www.kulturplan-oresund.dk
under "Uddannelse i Kulturplanlægning 2007"**

Modulbeskrivelser

Modul 1 Kulturplanlægningens genstand: Oplevelsesøkonomi, kulturmiljø, byudvikling, kultursektoren og fysisk planlægning.

Kompetencemål

Dette fagelements mål er, at den studerende efter dette modul kan anvende, afprøve, og analysere materiale inden for følgende stofområder:

- Forholdet mellem kultursektorens kulturforståelse og den brede samfundsmæssige produktion af kultur, som er indeholdt i det antropologiske kulturbegreb.
- Hvordan kultur kan bruges strategisk til at fremme væksten i områder, som ligger uden for den kulturelle sektor, og hvilke konsekvenser det har.
- Kulturens betydning for oplevelse af steder, landskaber og attraktioner, herunder hvorledes den 'iscenesatte' kulturformidling er indlejret i de fortolknings- og erfaringsprocesser, der knytter sig til hverdagsliv, turisme mm.
- Hvordan vi som samfund og stat gennem kulturmiljøbevaring omgås vores fortid gennem eliminering og forglemmelser såvel som bevaring og erindring.
- Hvordan forskellige former for bypolitik henvender sig til forskellige befolkningsgrupper, idet de indeholder forskellige vurderinger af effekten og bæredygtigheden af forskellige bypolitiske tiltag

1. modul kursus 7,5 ECTS

På modulet gives der en teoretisk indføring i centrale begreber indenfor kulturplanlægning, herunder en introduktion af forskellige begreber om kultur, kulturelle praksisser og byudvikling. Tematisk berøres en vifte af emner, som ligger i forlængelse heraf, og der vil blive præsenteret cases inden for turisme, planlægning, kulturmiljø, kulturarv, kreative byer samt norsk og engelsk kulturplanlægning. Dette vil ske i forbindelse med undervisernes gennemgang af blandt andet forskelligartede anvendelser af kultur til:

- strategisk planlægning
- by- og regionaludvikling
- at skabe nye arbejdspladser
- at øge kvaliteten af kulturmiljøet i det offentlige rum
- at fremme borgernes livskvalitet

På tværs af kommunale sektorer og via

kreative partnerskaber med det private erhvervsliv og frivillige foreninger muliggøres den strategiske brug af kultur til udvikling af politikker, som rækker udover den kulturelle sektor. På modulet diskuteres kultur som element i transformationsprocesser, herunder hvorvidt kulturindsatser og byudvikling kan integreres på en forpligtende måde i forhold til lokal forankring, involvering og ejerskab.

Desuden analyseres udfordringer, forudsætninger og muligheder for at kulturplanlægning kan være et succesfuldt element i by- og lokal udvikling. Herunder vil der blive set på, hvordan kulturplanlægning drevet af et behov for social og økonomisk revitalisering - kan forenes med ønsket om en selvstændig udvikling af kunst- og kulturlivet?

1. modul projektarbejde 7,5 ECTS

I projektarbejdet arbejder den studerende med en selvvalgt problemstilling inden for kulturplanlægning – enten individuelt eller i en gruppe. Den/de studerende skal anvende relevante teorier og metoder til at analysere strukturer og mønstre i teori og empiri inden for kulturplanlægningens genstandsfelt. Projektet skal beskrive det videnskabelige felt, som problemstillingen retter sig mod..

En del af projektarbejdet består af deltagelse i metodisk orienterede workshops til støtte for projektrapportudarbejdelsen. Det nærmere omfang og indhold heri fastsættes i samarbejde med de studerende og de involverede vejledere og evalueres ved projekteksamen.

Modul 2 Befolkningens mangfoldige kulturer: Livsformer, hverdagsliv og levede kulturelle identiteter

Kompetencemål

Målet med dette fagelement er at den studerende efter dette modul kan anvende, afprøve og analysere materiale inden for følgende stofområder:

- Samfundets rumlige og materielle organisering lokalt, regionalt og globalt og de planlægningsmæssige dimensioner heraf.
- Hvordan kultur og erfaring påvirker menneskers opfattelse af mobilitet, steder og regioner, og hvilke konsekvenser dette har.
- Komplexiteten, fordelingen og karakteren af befolkningens kulturelle mosaik i forskellige rumlige skalaer.
- Hvordan planlægning på kulturområdet kan tage hensyn til variationen i befolkningens kulturelle identiteter og udnytte disse som en ressource.

2. modul Kursus 7,5 ECTS

På modulet gives der en teoretisk indføring i centrale begreber, der vedrører de mangfoldige kulturer, som eksisterer i senmoderne og globaliserede samfund. Forskellige livsformer og præferencer sættes i forhold til konsumtion og produktion af kultur. Et særligt fokus er på, hvordan lokal og regional planlægning kan anvende kulturelle forskelligheder i samfundet som en ressource til at skabe en

dynamisk udvikling. Kurset sigter således på at give deltagerne en kultur- og samfundsteoretisk forståelse af de processer, der ønskes inddraget og omfattet af den lokale og regionale planlægning.

Projektarbejde 7,5 ECTS

I projektarbejdet arbejder de studerende selvstændigt (enten individuelt eller i gruppe) med en selvvalgt problemstilling inden for emnet: befolkningens mangfoldige

kulturer. Den/de studerende skal anvende relevante teorier og metoder til at analysere strukturer og mønstre i teori og empiri inden for genstandsfeltet: kultur, identitet og livsformer. Projektet skal med andre ord beskrive det videnskabelige felt, som problemstillingen retter sig mod.

Modul 3 Kulturplanlægningens metoder, kriterier og værdier: æstetik, landskab, historie, etik-, by- og regional udvikling

Kompetencemål.

Målet med dette fagelement er at de studerende bliver i stand til at vurdere ud fra forskellige kriterier—dvs. ud fra forskellige bevidst valgte kriterier at kunne syntetisere og fortolke enkelte dele til helheder inden for følgende områder:

- Foretage analyser af problemstillinger i en kultur- og samfundsvidenskabelig sammenhæng.
- Foretage analyser af planlægningsproblematikker på baggrund af viden om hvordan et kulturelt perspektiv kan anvendes til at fortolke historien og nutiden samt planlægge for fremtiden.
- På baggrund af en specifik problemstilling at kunne udvælge og anvende relevante kulturkortlægningsmetoder og i teams gennemføre et feltarbejde indenfor det faglige område.

Indhold og prøveform:**Feltkursus 7,5 ECTS**

Feltkurset vil foregå i en skandinavisk eller europæisk lokalitet, og bestå af en forberedelsesdel og en feltarbejdsdel.

På forberedelseskurset bliver de studerende introduceret til et bredt udsnit af kulturplanlægningsmetoder samt deres kriterier og værdier. Denne introduktion skal sætte de studerende i stand til på feltkurset at anvende og udvælge forskellige kulturkortlæg-

ningsmetoder. Dette sker med henblik på at træne deres kompetencer til i fællesskab at tilrettelægge og gennemføre kulturkortlægninger, der er meningsfulde i forhold til en aktuell og konkret kulturplanmæssig problemstilling.

Projektarbejde 7,5 ECTS

I projektarbejdet arbejder de studerende selvstændigt (enten individuelt eller i gruppe) med en selvvalgt problemstilling inden for de metodiske aspekter af kulturplanlægningen. Den/de studerende skal

anvende relevante metoder til at analysere og vurdere geografiske konteksters kulturelle ressourcer og skal eksemplarisk demonstrere forståelse for forholdet mellem teori, empiri og kontekst. Projektet skal beskrive det videnskabelige felt som problemstillingen retter sig mod.

Modul 4 Masterprojekt**Kompetencemål:**

Den studerende skal efter specialiseringsmodulet kunne foretage reflekterede og videnskabsteoretisk begrundede bedømmelser ud fra forskellige kriterier og kunne opstille begrundede normer/handleforskrifter/strategianbefalinger, der gør det muligt at:

- Teoretisere over kulturplanlægningsfeltets vidensgrundlag og metodiske implikationer.
- Formulere og vurdere strategier, hvor kultur begribes som et værktøj i transformationsprocesser.
- Bedømme muligheder og potentialer i etablering af tværfaglige partnerskaber, der involverer private og/eller offentlige aktører og som retter sig mod forpligtende implementeringer af kulturplanlægningsstrategier.

Kreative erhverv i centrum

"Danmarks fremtid som en velstående nation beror i høj grad på vores evne til at udvikle de kreative erhverv. Tidligere i historien byggede vores økonomi først på landbruget, senere på industrien. Vi kaldte det landbrugssamfund og industrisamfund. Nu er vi på vej ind i videnssamfundet og oplevelsesøkonomien. Tidligere fokuserede man på markedsandele, nu taler vi om opmærksomhedsandele. Her er kreativitet afgørende for succes. I fremtiden vil den økonomiske vækst og velstand i de udviklede lande blive drevet af efterspørgslen på produkter og services med et højt indhold af viden og oplevelser."

"Nu er det klart, at der er mange erhverv, som gerne vil smykke sig med den positive betegnelse at være et "kreativt erhverv". Hvem har ikke lyst til at være kreativ? Selv et Udenrigsministerium - som det danske - har musikalitet som en blandt fem kerneværdier. Og det kræver under tiden musikalitet, kreativitet og omstillingsevne at håndtere udenrigspolitikken i en tidsalder, hvor nogle tilfældige tegninger pludseligt kan sætte ambassader og Dannebrog i flammer! Derfor er definitionerne og afgrænsningerne både i Danmark og i udlandet løse i kanten, og derfor skal man også tage de tal, jeg netop nævnte, med et gran salt.

Kernen i idéen om "de kreative erhverv" og oplevelsesøkonomien ligger imidlertid fast. Der skal være tale om individuel kreativitet, håndværk og talent, som har et potentiale for at skabe værditilvækst og beskæftigelse. De sektorer, der omfattes af denne definition, er f.eks. reklame, arkitektur, kunst, håndværk, design, mode, film, video, computerspil - samt software, musik, udøvende kunst, forlagsvirksomhed, TV og radio. Disse sektorer er kernen. Men der indgår naturligvis kreativitet i mange andre produktioner og processer. Novo Nordisk og Grundfos ville ikke være kommet dertil, hvor de er i dag, uden kreativitet."

"Evnen til innovation og kreativitet handler grundlæggende om et højt uddannelsesniveau og gode rammebetingelser. Men det handler også om mere bløde værdier, som f.eks. et generelt antiautoritært menneskesyn og en ligeværdig omgangsform i familierne, i uddannelsessystemet og på arbejdspladserne. En sådan kultur er særdeles befordrende for innovation og kreativitet - og modsat: Næppe noget er mere dræbende for kreativitet end hierarkiske og autoritære systemer, som skaber frygt og kvæler den enkelte."

"Der er imidlertid ofte langt fra idé til virksomhed. Mange kreative virksomheder kæmper i dag med røde tal på bundlinjen og mange steder er der behov for at professionalisere både ledelse, produktion og salg. Derfor er det også et godt initiativ, som Handelshøjskolen i København har taget med den ny kandidatuddannelse i Management of Creative Business Processes. Fokus for uddannelsen er at lede og håndtere de kreative processer i virksomheder inden for oplevelsesøkonomien."

"Der er tale om en erkendelse af, at det er en særlig ledelsesopgave at lede kreative personer, som skaber unikke produkter. Den type medarbejdere kan være svære at holde på, hvis ikke de motiveres og ledes rigtigt. Hertil kommer, at der er behov for personer, som kan tænke på tværs af brancher i en tid, hvor medier konvergerer og nye produkter opstår. Når brancherne glider sammen, er der behov for at tænke produkterne ind i nye sammenhænge og se ud over faggrænserne. Derfor er der brug for folk med en markedsøkonomisk tilgang til og et bredere syn på industrien end rene branchefolk, som mest brænder for et enkelt produkt."

"Forskning og innovation, kreative erhverv og kultur vil i de kommende år komme til at fylde mere i samfundsøkonomien. Vores evner på dette område vil i stigende grad komme til at betyde meget for vores velstand og for vores position i verden. Vi burde have gode muligheder for at klare os i denne nye globale konkurrence. Når Finland kunne med gummistøvlefabrikken NOKIA, kan vi vel også?!"

Per Stig Møller, udenrigsminister

Uddrag af tale ved BORN CREATIVE konferencen 17.11.2006

KULTUR PIXI

Informationsblad om kulturplanlægning i praksis.

KULTUR PIXI er en serie med korte introduktioner til arbejdet med kulturplanlægning. Hensigten er at præsentere centrale begreber og forestillinger om implementeringen af nye kulturbaserede praksisser i samfundet, organisationer og erhverv.

KULTUR PIXI er udarbejdet af Horisont-amba i samarbejde med Region Hovedstaden og Interreg III A projektet: *Kulturel Identitet, Kulturkortlægning og planlægning i Øresundsregionen*.

Projektleder: Henrik Sparre-Ulrich
www.kulturplan-oresund.dk

NR. 5- Juli 2007
Kompetenceudvikling,
oplevelsesøkonomi og
videnssamfund

Løssalgspris: 50 kr.

Udgives af
Horisont-amba
Østergade 29
DK-4700 Næstved

Tlf. +45 5570 2970
Fax +45 5570 2979
Email: post@horisont-amba.dk
www.horisont-amba.dk

ISSN 1901-581X

Redaktion af dette nummer:
Henrik Haubro, Henrik Sparre-Ulrich
og Ulrik Iversen